

नेपाल राष्ट्र बैंक
प्रशासन सेवा, सहायक द्वितीय श्रेणी, सहायक पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

पाठ्यक्रम योजनालाई निम्नानुसारका तीन चरणमा विभाजन गरिएको छ :

प्रथम चरण : पूर्वयोग्यता परीक्षा
द्वितीय चरण : लिखित परीक्षा
तृतीय चरण: अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क : १००
पूर्णाङ्क : २००
पूर्णाङ्क : ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

१. प्रथम चरण : पूर्वयोग्यता परीक्षा

विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्नसंख्या x अङ्क	समय
व्यवस्थापन र लेखा (Management & Accounting)	३०	४०	वस्तुगत वहुवैकल्पिक	१५ प्रश्न x २ अङ्क	४५ मिनेट
अर्थशास्त्र र बैंकिङ्ग (Economics & Banking)	३०			१५ प्रश्न x २ अङ्क	
गणित (Mathematic)	१४			७ प्रश्न x २ अङ्क	
कम्प्युटर (Computer)	१४			७ प्रश्न x २ अङ्क	
सामान्य ज्ञान (General Knowledge)	१२			६ प्रश्न x २ अङ्क	

गलत उत्तर दिएमा २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा अङ्क कट्टा गरिने छैन ।

पूर्वयोग्यता परीक्षा उत्तीर्ण हुने उम्मेदवारहरूको प्राप्ताङ्कको कुनैपनि अङ्क द्वितीय चरणको प्राप्ताङ्कमा जोडिने छैन ।

२. द्वितीय चरण : लिखित परीक्षा

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्नसंख्या x अङ्क	समय	
प्रथम	बैंकिङ्ग (Banking)	१००	४०	विषयगत	लामो उत्तर आउने	४ प्रश्न x १० अङ्क	
	लेखा (Accounting)				लामो उत्तर आउने		३ प्रश्न x १० अङ्क
	गणित (Mathematics)				छोटो उत्तर आउने		४ प्रश्न x ५ अङ्क
	कम्प्युटर (Computer)				छोटो उत्तर आउने		२ प्रश्न x ५ अङ्क
द्वितीय	अर्थशास्त्र (Economics), व्यवस्थापन (Management) तथा बैंकिङ्ग कानून र नीतिहरू (Banking Laws & Policies)	१००	४०	विषयगत	छोटो उत्तर आउने	८ प्रश्न x ५ अङ्क	
	लामो उत्तर आउने				६ प्रश्न x १० अङ्क		

३. तृतीय चरण : अन्तर्वार्ता

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
अन्तर्वार्ता	३०	मौखिक

द्रष्टव्य

- सवै प्रश्नहरू अनिवार्य हुनेछन् ।
- यो लिखित परीक्षा योजना मार्फत प्रशासन सेवाका सहायक द्वितीय पदको खुला र समावेशी समूहको एउटै (Common) प्रश्नपत्रको माध्यमबाट एकीकृत परीक्षा सञ्चालन हुनेछ ।
- प्रथम चरण (First Phase) को लिखित परीक्षाबाट छनोट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरण (Second Phase) को लिखित परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- लिखित परीक्षामा प्रश्नपत्रहरूको माध्यम भाषा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ । प्रतियोगीहरूले नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै माध्यमबाट उत्तर दिन सक्नेछन् ।
- दाश्रो चरणको लिखित परीक्षाबाट छनोट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ ।

नेपाल राष्ट्र बैंक

प्रशासन सेवा, सहायक द्वितीय श्रेणी, सहायक पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

६. विषयगत प्रश्न हुने पत्र/विषयका प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
७. बहुवैकल्पिक प्रश्नहरू हुने परीक्षामा कनै प्रकारको क्यालकुलेटर प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
८. यस पाठ्यक्रम अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाइएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
९. यो परीक्षायोजना तथा पाठ्यक्रम लागू भएपश्चात् यस अघि कायम रहेको पाठ्यक्रम तथा परीक्षा योजना खारेज हुनेछ ।
१०. पाठ्यक्रम स्वीकृत मिति: २०८०/०५/०७

नेपाल राष्ट्र बैंक
प्रशासन सेवा, सहायक द्वितीय श्रेणी, सहायक पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम चरण
पूर्वयोग्यता परीक्षाको पाठ्यक्रम

खण्ड (क): (१५ प्रश्न x २ अङ्क = ३०)

Management and Accounting

1. Management: Concept, Principles and Functions

- 1.1 Planning, organizing, directing, controlling and co-ordination
- 1.2 Communications
- 1.3 Motivation and performance evaluation
- 1.4 Service delivery management
- 1.5 Leadership
- 1.6 Human Resource Management

2. Basic knowledge and emerging concept of accounting system

- 2.1 Accounting principles
- 2.2 Types of Accounts
- 2.3 Concept of Audit, Internal control system
- 2.4 Ratio Analysis (Liquidity ratio, Turnover ratio, Profitability ratio, Solvency Ratio)
- 2.5 Inventory Management
- 2.6 Financial Statement (Profit and Loss Account, Balance Sheet, Cash Flow Statement)
- 2.7 Concept of Government Account

खण्ड (ख): (१५ प्रश्न x २ अङ्क = ३०)

Economics and Banking

3. Economics

- 3.1 Concept of Economics (Microeconomics and Macroeconomics)
- 3.2 Facets of Nepalese Economy
- 3.3 Macroeconomic Indicators: GDP, GNP, HDI, Per capita income, Investment, Consumption, Saving, Inflation, Public debt, Foreign Trade, Remittance, BOP, Price Index, Foreign exchange
- 3.4 Recent economic affairs.
- 3.5 Monetary and Fiscal Policies, trade policies, industrial policy, commercial policy

4. Banking

- 4.1 Nepal Rastra Bank- history, organizational structure, functions, objectives
- 4.2 Banking and financial Institutions- history and functions
- 4.3 Banking Rules and Regulations (Nepal Rastra Bank Act 2058 BS, Bank And Financial Institutions Act, 2073; Asset (Money) Laundering Prevention Act, 2064; Foreign Exchange Regulation Act, 2019
- 4.4 Financial access and Financial Inclusion
- 4.5 Capital market, Money market and Insurance : concept, history and function
- 4.6 Financial literacy

नेपाल राष्ट्र बैंक
प्रशासन सेवा, सहायक द्वितीय श्रेणी, सहायक पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

खण्ड (ग) : (१४ प्रश्न x २ अङ्क = २८)

Mathematics and Computer

- 5. Mathematics (७ प्रश्न x २ अङ्क = १४)**
- 5.1 Integers
 - 5.2 Unitary Method
 - 5.3 Fraction and Decimal
 - 5.4 Simple Interest
 - 5.5 Percentage
 - 5.6 Profit and loss
 - 5.7 Ratio and Proportion
 - 5.8 Statistics (Mean, Median, Mode, Standard Deviation)
 - 5.9 Indices
 - 5.10 LCM/HCF
- 6. Computer (७ प्रश्न x २ अङ्क = १४)**
- 6.1 Computer- Concept, History and its Types
 - 6.2 Computer hardware and software
 - 6.3 Computer fundamentals and terminologies
 - 6.4 Operating System (OS)
 - 6.5 Computer abbreviations
 - 6.6 Basic security concepts
 - 6.7 Office System

खण्ड (घ) : (६ प्रश्न x २ अङ्क = १२)

सामान्य ज्ञान

- १ भूगोल सम्बन्धी
- १.१. विश्वको भूगोलको सामान्य जानकारी
 - १.२. नेपालको भूगोल
 - १.२.१. प्राकृतिक स्रोतहरूको किसिम र विशेषताहरू
 - १.२.२. भौगोलिक अवस्था र स्वरूप : किसिम र विशेषताहरू
 - १.२.३. भौगोलिक विविधता र जनजीवन
- २ इतिहास, सांस्कृतिक सामाजिक, राजनीतिक र आर्थिक व्यवस्था सम्बन्धी
- २.१. विश्वका प्रमुख ऐतिहासिक घटनाहरू
 - २.२. नेपालको इतिहास, संस्कृति र सामाजिक व्यवस्था
 - २.२.१. नेपालको प्राचीनकाल तथा मध्यकालको राजनीतिक, सामाजिक एवं सांस्कृतिक अवस्था
 - २.२.२. आधुनिक नेपालका राजनीतिक, सामाजिक एवं सांस्कृतिक अवस्था
 - २.२.३. नेपालको शासकीय स्वरूप (संघीय, प्रदेश तथा स्थानीय तह)
 - २.२.४. नेपालका प्रचलित धर्म, सांस्कृतिक, जातजाति, भाषा, साहित्य र कला
 - २.२.५. आर्थिक अवस्था (कृषि, उद्योग, व्यापार, पर्यटन, यातायात, संचार, शिक्षा, स्वास्थ्य, विद्युत) र विकास योजना सम्बन्धी सामान्य जानकारी

नेपाल राष्ट्र बैंक
प्रशासन सेवा, सहायक द्वितीय श्रेणी, सहायक पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

३. प्रमुख राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरुको साधारण ज्ञान
 - ३.१. अन्तर्राष्ट्रिय मामिला तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ र संस्था सम्बन्धी जानकारी
 - ३.२. UN, WTO, SAFTA, BIMSTEC, IMF World Bank, सम्बन्धी जानकारी
४. केन्द्रीय बैंक लगायत बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी कारोबार, बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुमा प्रचलित विभिन्न प्रकारका विनिमेय अधिकारपत्र
५. राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय खेलकुद पुरस्कार र घटनाहरु
६. नेपालको संविधान
७. मुलुकी देवानी संहिता
 - परिच्छेद -२ फौजदारी न्यायका सामान्य सिद्धान्तहरु
 - परिच्छेद-२२ मुद्रा सम्बन्धी कसूर
८. मुलुकी फौजदारी संहिता ऐन, २०७४
 - परिच्छेद -२ देवानी कानूनका सामान्य सिद्धान्त
 - सम्पत्ति सम्बन्धी कानून परिच्छेद - १ सम्पत्ति सम्बन्धी सामान्य व्यवस्था
 - परिच्छेद -१३ हायर पर्चेज करार सम्बन्धी व्यवस्था
 - परिच्छेद - १५ व्यवहार सम्बन्धी व्यवस्था

नेपाल राष्ट्र बैंक
प्रशासन सेवा, सहायक द्वितीय श्रेणी, सहायक पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीय चरण: लिखित परीक्षा

प्रथम पत्र: बैंकिङ, लेखा, गणित तथा कम्प्युटर

खण्ड (क): बैंकिङ (४ प्रश्न x १० अङ्क)

१. नेपालको बैंकिङ तथा वित्तीय प्रणालीको विकासक्रम तथा स्वरूप (Nepalese Banking and Financial System : Development and Structure)
२. नेपाल राष्ट्र बैंकको संगठनात्मक स्वरूप, काम, कर्तव्य र अधिकारहरु (NRB- organizational structure, functions, duties and rights)
३. बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको काम, कर्तव्य, अधिकारहरु । (Functions, Duties and Rights of Bank and Financial Institutions)
४. बैंक तथा वित्तीय संस्थाले प्रदान गर्ने बैंकिङ सेवाहरु (Banking Services) : Deposit, Credit, LC, Bank Guarantee, SWIFT, ABBS, Cheque Clearing, Remittance, Foreign Exchange
५. वित्तीय साक्षरता, वित्तीय समावेशीकरण (Financial Literacy, Financial Inclusion)
६. मुद्रा बजार र पुँजी बजार (Money market and capital market)

खण्ड (ख): लेखा (३ प्रश्न x १० अङ्क)

१. बहिखाता तथा लेखा सम्बन्धी अवधारणा (Book Keeping and Accounting concept)
२. गोश्वारा भौचर, बैंक नगदी किताव (Journal voucher, Bank cash Book)
३. सन्तुलन परीक्षण (Trial Balance)
४. हिसाव मिलान विवरण (Reconciliation Statement)
५. नाफा नोक्सान हिसाव र बासलात (Profit and Loss Account and Balance sheet)
६. वित्तीय अनुपातहरु (Financial Ratios)
७. आन्तरिक जाँच, आन्तरिक नियन्त्रण र आन्तरिक लेखापरीक्षण (Internal Check, Internal Control and Internal Audit)
८. फाइलिङ र अनुक्रमणिका (Filing and Indexing)
९. ह्रास कट्टी : प्रकार तथा विधिहरु (Depreciation : kinds and methods)
१०. सरकारी लेखा प्रणाली (Government Accounting System)
११. लेखामान : नेपाल लेखामान, एनएफआरएस (Accounting Standard : Nepal Accounting Standard (NAS), Nepal Financial Reporting Standard (NFRS))
१२. मौज्जात व्यवस्थापन (Inventory Management)
१३. कार्यालय तथा अभिलेख व्यवस्थापन (Office and record Management)

खण्ड (ग): Mathematics (४ प्रश्न x ५ अङ्क)

1. Unitary Method
2. Interest calculations (Simple/compound)
3. Time and work
4. Discount and commission
5. Area and Measurement
6. Mean, Median, Mode, Standard Deviation and Price Index
7. Data Collection, Analyzing and Recording.

खण्ड (घ): Computer (२ प्रश्न x ५ अङ्क)

- 1 Nepal Rastra Bank- IT Guidelines and IT code of conduct.
- 2 Office System
- 3 Computer Operating System (DOS, Windows, LINUX, UNIX)
- 4 General information of Database, IT Security.
- 5 Concept of Internet, Intranet, Extranet, and e-mail.

नेपाल राष्ट्र बैंक
प्रशासन सेवा, सहायक द्वितीय श्रेणी, सहायक पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम
द्वितीय पत्र
अर्थशास्त्र (Economics), व्यवस्थापन (Management) तथा बैंकिङ्ग कानून र नीतिहरू (Banking Laws & Policies)

खण्ड (क): Economics (अङ्क: ४०)

१. Concept of Economics (Microeconomics and Macroeconomics)
२. Facets of Nepalese Economy
३. Macroeconomic Indicators: GDP, GNP, HDI, Per capita income, Investment, Consumption, Saving, Inflation, Public debt, Foreign Trade, Remittance, BoP, Price Index, Foreign exchange
४. Monetary and Fiscal policies
५. Challenges of Economic Development in Nepal
६. Planning and economic development
७. Government Budget, its types and importance
८. Financial Sector Reform
९. Role of World Bank, ADB, AIIB, IMF in Economic Development of Nepal

खण्ड (ख): Management (अङ्क: ३०)

१. Concept, principles and functions of Management
 - a) Leadership
 - b) Communication
 - c) Supervision, monitoring and control
 - d) Management Ethics
२. Human Resource Management: Concept and functions
 - a) Performance appraisal and Reward system
 - b) Motivation
 - c) Nepal Rastra Bank Employee Bylaws
३. Concept of Industrial Relations
 - a) Cause and settlement of disputes
 - b) Trade Union and Collective bargaining
४. Letters and Memo writing

खण्ड (ग): Banking Laws and Policies (अङ्क: ३०)

१. Constitution of Nepal
२. Nepal Rastra Bank Act, 2058
३. Bank and financial Institutional Act, 2073
४. Banking offense and punishment Act, 2064
५. Asset (Money) Laundering Prevention Act, 2064
६. Company Act, 2063
७. Foreign Exchange Regulation Act, 2019
८. Mergers and Acquisitions Bylaws